

METALLICA

Danas

U BEOGRADU

*Ušće,
8. maj*

Koncertni
događaj
godine

ISSN 1450-538X

UTORAK, 8. maj 2012, broj 5335, godina XV, cena 30 din, 30 den, 1,5 KM, 0,7 EUR (CG), 9 kuna, 1,2 EUR (GR) www.danas.rs

Metalika na Ušću svira legendarni „The Black“ album

Jedna od najboljih ploča u istoriji

ALEKSANDAR GRBOVIĆ

Pre nego što su oktobra 1990. sa producentom Bobom Rokom počeli rad na petom studijskom albumu, osnivači Metalike Lars Ulrich i Džejs Hetfild pred sebe su postavili tri cilja koja su novim pesmama želili da dosegnu: osvajanje prvih

inficiranih rok muzikom - pa, ko ne bi voleo da je internacionalna zvezda čije ime znaju u svakom kutku ove kameno-metalne planete? Vatreni obožavaoci Metalikine treš faze, zvanično okončane albumom „...And Justice for All“, prethodnu tvrdnju će, verovatno, probati da pobiju koristeći samo jedno ime - Klif Berton (tragično preminuli Metalikin basista). „Da je on ostao živ, Metalika se ne bi prodala i snimila dubre kao što je „The Black“ album“ i danas se može čuti od zakletih treš-metalaca, kojima bi „dubre“, je li, najmanje trebalo da smeta. Međutim, u svom poslednjem intervjuu, koji je pred smrt dao, Berton je izjavio da je siguran da će vremenom Metalika početi da snima melodičnije i „mekše“ albume i da je saradnja sa nekim velikim producentom samo pitanje dana.

Iako je pokazao zavidnu dalekovidost, Berton verovatno nije mogao ni da sanja da će njegovi pajtosi Ulrich, Hetfild i Hamet sa-

nelo njihovo intenzivno druženje sa članovima Guns n Roses, pri čemu je naročito Ulrich bio fasciniran notornom Ekslovom ekstravagantnošću. Uz to, obožavao je „Appetite for Destruction“, pa je nagovarao Hetfilda da za sledeći Metalikin album angažuju Ekslovog i Slesovog producenta Majka Klinka. Hetfild je nevoljno pristao, ali posle par sesija sa Klinkom došli su do zaključka da „nisu na istim talasnim dužinama“, pa je Metalikina izdavačka kuća preporučila nastavak saradnje sa Flemingom Rasmusenom (producentom prethodnih albuma). S obzirom da je bend preživeo pravu produkcijsku noćnu moru na predugačkom i kompleksnom „Justice“, te da su novim pesmama hteli da se „udalje od toga što je više moguće“, preporučka je odmah odbačena, a onda se neko setio kanadskog producenta Roberta Boba Roka.

Rok je bio čuven, pre svega, po radu sa bendom Bon Zovi, koji Hetfild nije mogao da smisli

certu, pa se muzička nekompletnost članova grupe ubrzo pokazala kao ozbiljan problem (jer, kad nešto ne možeš da odsviraš, eto razloga da budeš frustriran). Ulrich se, na primer, mučio sa većinom pesama, pa su neke bubnjarske deonice snimljene u fragmentima (npr. bubnjevi u „Enter Sadman“ dobijeni su „seckanjem“ i „lepljenjem“ preko 50 različitih snimaka). Rok i njegovi inženjeri su u studiju postavili više od 40 mikrofona radi dočaravanja koncertne atmosfere, pa je sve moralo da bude perfektno odsvirano, jer se i najmanja greška jasno čula. Većinu Bobovih inovativnih predloga (npr. da iskoriste gudačke instrumente ili da bas „izvuku iz senke“ gitara) mrzovoljni Hetfild je isprva odbacivao kratkim „ne“, a kad bi mu producent spočitao da su mu stihovi „tanki“ i da mora više na njima da radi, Hetfild bi pobesneo. Sreća da je u studiju stalno visio

te-r night, E-xi-t-light, Ta-ke my hand“. Zato je „Enter Sandman“ - uz „Sad But True“ najveći hit na albumu - i kompletirana poslednja, iako je njen rif Kirk Hamet smislio mnogo pre nastanka ostalih pesama. „Kvantni skok u interpretaciji“ - kako su neki kritičari opisali napredak u Hetfildovom pevanju - posebno je vidljiv u odličnoj baladi, Morikoneom inspirisanom „The Unforgiven“, u kojoj Hetfild u refernu peva i u višim registrima, uz jedva приметnu pratnju violončela (da, na kraju je ipak prihvatio Bobovu ideju o gudačima).

No, kako to već biva, iz tolikih muka (i sukoba) moralo je da se rodi remek-delo, što - gledano i sa bezbedne distance od preko dvadeset godina - „The Black“ album jeste. Ako i ostavimo po strani činjenicu da je „Crni“ svojim tiražom (28 miliona prodatih primeraka) nadmašio „Appetite for Destruction“ ili, na primer, „The Joshua Tree“ benda U2, taj album je veliki zbog vrhunske svirke i produkcije, ali i odličnih pesama, među kojima nema nijedne „suviše“

(na jednoj gitariji je, čak, ispisao „Smrt Bon Zoviju!“). Međutim, Ulrichu se ideja dopala jer je voleo zvuk bubnjeva na albumima koje je Rok producirao 1989. godine - Kaltovom „Sonic Temple“ i „Dr. Feelgood“ Motli Krua. Boba Roka je pratila reputacija perfekcionista koji muzičare tera da svoje deonice besomučno ponavljaju sve dok mu se ne sviđi kako su odsvirane, što je Ulrich znao, ali bi Rokovo ime verovatno precrtao sa spiska da je mogao i da nasluti da će mu već prvog dana u studiju ovaj reći da nije dorastao poslu i da mora da uzima časove sviranja bubnjeva! Uopšte, rad na „The Black“ albumu (koji će ostati upamćen pod tim, a ne pravim imenom „Metallica“) za ceo bend je bio traumatično iskustvo, što je i ovekovečeno dokumentarnim filmom „A Year and a Half in the Life of Metallica“ iz 1992. Kada se upoznavao sa bendom, Bob Rok im je predčio da ceniti njihov minuli rad, ali i da smatra da oni bolje zvuče uživo nego na albumima, te da će probati da „duh zajedništva“ uhvati u studiju. To je značilo da će Metalika, za razliku od ranijih albuma kada je svako svoje deonice snimao zasebno, većinu pesama morati da snimi odjednom, kao na kon-

bokerski džak, inače bi razbije-nih noseva bilo na sve strane! Kako je Ulrich posle objašnjavao, „bili smo prilično smoreni pravcem kojim smo do tada išli“, a koji je predstavljao „klasičan bunt prema komercijali“. „Sada shvatam da je bunt bio tu samo zato što nismo umeli da sviramo“. Ali, bend je bio svestan da je izlaz „u pravljenju oštrog zaokreta“, odnosno komponovanju kraćih, efektnijih i široj publici prihvatljivih melodija. Međutim, postojao je „mali“ problem: nisu znali kako se to radi! Najviše je morao da uči i menja se glavni tekstopisac Hetfild, koji je inspiraciju za ranije stihove o razaranju, besu, krvarenju za publiku i sl. nalazio na CNN-u, a sada se trudio da pesmama prenese i „nežna“ osećanja (npr. koliko mu je devojka nedostajala - „Nothing Else Matters“) ili se kroz stihove suoči sa tragičnim događajima iz privatnog života (mučna smrt majke uzrokovana verskom zatucanošću - „The God That Failed“). I njegovo pevanje doživelo je kompletan „remont“, za koji je najzaslužniji Rok - danima mu je objašnjavao da je bolje da upotrebi jedan stih tamo gde je, inače, koristio nekoliko, te da se reči mogu i razvlačiti da bi se dobila melodija: „En-

Na beogradskoj svirci pre osam godina: Džejs Hetfild i Kirk Hamet

ter night, E-xi-t-light, Ta-ke my hand“. Zato je „Enter Sandman“ - uz „Sad But True“ najveći hit na albumu - i kompletirana poslednja, iako je njen rif Kirk Hamet smislio mnogo pre nastanka ostalih pesama. „Kvantni skok u interpretaciji“ - kako su neki kritičari opisali napredak u Hetfildovom pevanju - posebno je vidljiv u odličnoj baladi, Morikoneom inspirisanom „The Unforgiven“, u kojoj Hetfild u refernu peva i u višim registrima, uz jedva приметnu pratnju violončela (da, na kraju je ipak prihvatio Bobovu ideju o gudačima).

FOTO: STANISLAV MILOJKOVIĆ

Moj dobar drugar

DRAGOLIJB PETROVIĆ

Metalika je moj dobar drugar... Želim Metaliki da dobro svira i da ne zabušava - rekao je, tako, legendarni navijač Partizana Miša Tumbas 2004, par sati pre početka Metalikinog prvog beogradskog koncerta, za CNN. Osamnaest godina ranije, na ulazu u učionicu prvog septembra, delovao sam „zastrašujuće“ - majica sa grobljanskim krstačama tada svežeg Metalikinog albuma „Master of puppets“, kosa do ramena, red nitni

prodavali automobile, tražeći pevača za bend. Svake nedelje u rubrici pod H, kao hevi metal, izlazio je oglas: Traži se pevač za bend. I tako je iz jednog neupadljivog oglasa nastala grupa koja će na svoj način obeležiti rokenrol.

Klinci koji su došli direktno sa ulice i vežbali u garaži Larsove kuće koja je sva mirisala na dansko pecivo, ubrzo su se iz, u muzičkom i svakom drugom smislu, „sljaštećeg“ L.A.-ja, preselili u San Francisco. „Direktno“ odande, njihov prvi album dražesnog naziva „Kill 'em All“ počeo je da pušta Vlada Džet na „Hitu nedelje“ Beograda 202. Redovni slušaoci „dvesta dvojeke“, vazda navikli da hit nedelje bude nešto žestoko i bučno, ovo, ipak, nisu mogli da podnesu. Ubedeni da je u pitanju hilti bušilica, i da oni tamo na „dvesta dvojci“ nešto renoviraju, pa delići građevinskih radova idu uživo u program. Međutim, kada se pojavio i Slayer, shvatili su da je Metalika, ipak, Hor bečkih dečaka.

I taman kad je gore potpisani sve one „grozne“ majice, odmah posle vojske, spakovao u orman za stare stvari, Metalika je snimila „Crni album“. Na nekoj žurci, gde se skupila ekipa

koja je poslednjih godina osamdesetih marljivo duskala uz Duran Duran, dok si ti vitlao kosom uz „Seek & Destroy“, sav srećan što odudaraš od sredine, neko od tih tipova pustio je baladu „Nothing Else Matters“, nešto što nije ni podsećalo na ranu Metaliku. Pojedinci su čak plesali! Oh my God!

Odjedanput je „ceo grad“ slušao Metaliku. Čak i oni uobedi da su par godina ranije u „dvesta dvojci“ nešto renovirali. Sada ti Petroviću, za razliku, nisi mogao da podneseš da oni koji su pali upaljače na Bajagini „Zažmuri“, to isto rade uz „Nothing Else Matters“.

Hm, sve je to ipak rokenrol, kad malo bolje razmisliš.

I evo nas u 2012. Za Metaliku, izgleda, jedino nije čuo Miša Tumbas. Prve njihove ploče skupljaju prašinu na tavanu, a kompletna diskografija vrti se na MP3 plejeru. Čini se da je Metalika u boljoj formi nego ikada. Što reče Džejs Hetfild: „Dugo vremena smo mislili da nećemo dovre dogurati. A još smo tu, i još rasturamo. Uskočite u voz sa nama i držite se, jer mi ne stajemo. Još uvek vladamo svetom“.

Metalika

OSNOVANA je oktobra 1981. godine

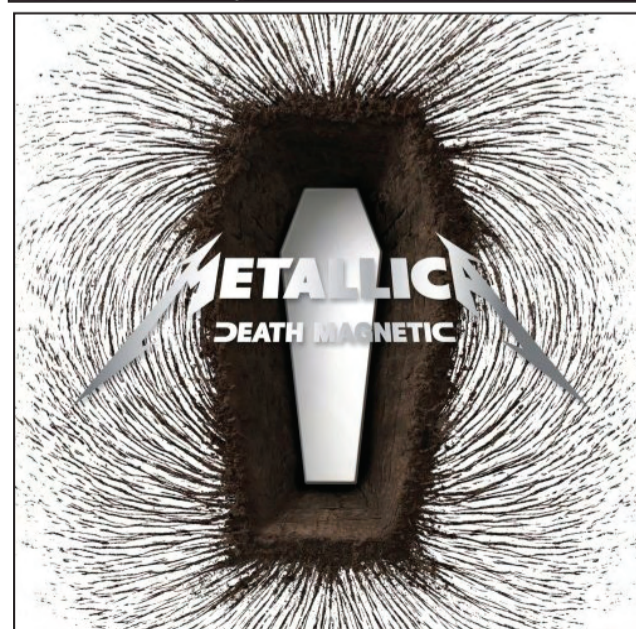
OBJAVILA je devet studijskih i tri albuma uživo (na slikama desno naslovne strane nekih od albuma)

BEND ČINE Džejs Hetfild, vokal i gitara, Lars Ulrich, bubnjevi, Kirk Hamet, gitara i Roberto Truhijo, bas

OSVOJILI SU devet Gremi nagrada

VODIČ ZA KONCERT

- Kapije na Ušću otvaraju se od 16 sati. Prva predgrupa, Gøjira, izlazi na binu od 18.30, a Machine Head oko 19.45. Zvezde večeri počće svirku u 21 sat. Očekuje se da će njihov nastup trajati oko dva sata.
- Prema zahtevima menadžmenta benda i organizatora zabranjeno je unošenje: oružja, lanaca, noževa, nakti i odeće sa metalnim šiljcima, hrane i pića, vatrometa, lasera, sprejeva, navijačkih truba, kišobrana i profesionalne opreme za snimanje.
- Na dan koncerta, ulaznice će moći da se kupe na blagajnama Beogradske arene i Eventima (Topličin venac i Dom omladine), kao i ispred koncertnog prostora na Ušću.

Treći basista u istoriji benda: Roberto Truhijo mo par godina nakon njegove smrti početi da žive onako kako su se kao klinci zarekli da nikada neće - u stilu razmaženih i obe-snih rok zvezda. Tome je dopri-

Bend koji pored prvoboraca slušaju i fashion cice, kao i američke tetkice ne bi li nadjačale zvuk usisivača

Gospodari lutaka

ZORAN PANOVIĆ

Bend koji je 1981. u Los Angelesu osnovao Lars Ulrich danas je muzički U. S. Steel, koncert koji je prevalio put od getoiziranog andergrunda do MTV i Gremi dinosaurususa. Njihov sirovi odgovor glam metalu imao je dozu revolucionarnosti, kao i njihov fanzinsko-konspirativni način izgradnje mita koji je danas globalnih razmera. Preguglali su alkohol i druge demone. U jednom trenutku bili čak i fancy. Jogunili su se na internet, a posle su putem njega prodavali sopstvene butleg snimke izuzetnog kvaliteta. I kad obrađuju tuđe pesme one zvuče ingeniozno, kao ona magija koju su priredili sa Thin Lizy klasikom Whiskey In The Jar, na svojoj bisernoj škrinji Garage Days and More (1998). Danas ih pored prvoboraca slušaju i fashion cice, kao i američke tetkice ne bi li nadjačale zvuk usisivača.

Koncertno, na delu je uvek seizmološki validan fenomen. Nakon patika, farmerki i jedne majice Mistifsa kojoj ni veš mašina ne može ništa, prošli su kroz nekoliko CNN godina, kako sami nazivaju jedan deo svoje „riffy“ karijere, kada su sedeli na kauču i po ceo dan pričali: „Da, mogli bismo da napišemo pesmu o ovim novim političkim previranjima“. U Americi ih Rolingstoun i Tajm smatraju intelektualnim hevi metal bendom. „Ne želim da me smatraju za politički aktivnog, kao nekog hipika devedesetih. Ovaj bend je oduvek bio sebičan jer pišemo ono što hoćemo“, izjavio je Džejsms Hetfild maja 1990. Uticaji su im raznovrsni; Ulrich ne može ni da opiše „koliko su mi Motorhead značili“. Jedan od njegovih

I kad obrađuju tuđe pesme one zvuče ingeniozno, kao ona magija koju su priredili sa Thin Lizy klasikom Whiskey In The Jar

omiljenih bendova bili su i The Ramones. Pa hvalospevi o Iron Maidenu, sve do Morikonea i muzike za „Dobar, loš, zao“, te „Za šaku dolara“.

- Mislim da se termin thrash metal nikada nije ni odnosio na nas. Naravno da smo bili začetnici tog stila zbog brzine, energije i prepotentnosti naših pesama, ali se ne uklapamo u takva ograničenja. Ako već hoće da nas svrstaju negde neka nas nazovu power metal bendom - zamolio je 1986. Lars Ulrich. Drugačije nije moglo ni biti.

Jednodnevna „evangelizacija“ ove poseljačene Stradije bila je u Beogradu 15. juna 2004. Stadion na kome je Dragan Mance pobedio Kvins Park Rendžers bio je sasvim korrektno panteon karijatide kakva je Metallica. Pokazali su

lila, ne bi li se Metallica prikazala u svojoj raskoši. Ako mogu da biram retrospektivnu zadovoljštinu, eto ga Welcome Home (Sanitarium), Creeping Death, Enter Sandman, i naravno mitska antiratna The One nastala prema istinitoj priči o čoveku koji u eksploziji nagazne mine gubi i ruke i noge, i sva čula sem jednog: čula sluha. Vitalni organi su mu radili, on je čuo lekare, ali niko nije mogao da čuje njega. Jedino što je mogao da učini bilo je kucanje glavom. Znao je Morzeovu azbuku i neko je primetio da to njegovo „kucanje“ ima logiku. Morzeova azbuka ispisivala je monoto-

pejzažu ne bi pomogla ni sva protivgradna artiljerija ovoga sveta. Ni Nikola Tesla ne bi se postideo Fight Fire With Fire iluminacije, kao što bi i rat bio sigurno manje obesmišljen da nije onog geometrijski zlokobnog vojničkog groblja iza koga se razliva uljano nebo kao u filmu Top Gan, sa omota trećeg albuma Master of Puppets (1986) kojim smo u školi plašili cure zaljubljene u Halida Muslimovića

Prvi dolazak u Srbiju: Ulaznica za koncert na stadionu Partizana 2004.

St. Anger (2003), koji je samo uslovno „povratak korenima“, ili još gore „Pirova pobjeda“, jer tribalna energija i starozavetni bes nisu napuštali bend čak i kad je on koristio lirske omekšivače prisutne u mejn-

blud“ sa simfonijskim orkestrom, deluje manje kolaboracionistički u svojoj monumentalnosti, zbog čega manje rigidni fanovi S & M (1999), dupli CD i video zapis zajedničkog koncerta Metallice

emociju više. I standardni kvalitet.

Istina, nije malo onih koji su se ili odrekli, ili razočarali u monumentalni Black Album iz 1991. sa obrazloženjem da su melodijama i MTV kompromisima oskrnavljeni manifesti tipa And Justice For All (1988) ili Master of Puppets (1985). Ali, takvo odricanje nije ništa drugo

do rigidnost u percepciji benda kome su se dogmatski okviri HM žanra jednostavno pokazali kao pretesni. Ipak, čini se, da je i ta rigidnost vremenom išči-

no jezviti takt: „Ubijte me, ubijte me...“

Ako to danas, u reklamovano vreme, nije neukusno reći, Metallica se brendirala već sa prvencom: Kill 'Em All

Omotom trećeg albuma Master of Puppets (1986) u školi smo plašili cure zaljubljene u Halida Muslimovića i profesorice stondirane od Miroslava Krležu

(1983). Album je redefinisao HM žanr i u amanet ostavio takve krajputaše kakav je recimo Phantom Lord. Da je dispečerski logo Metallica zreo za neon, epitaf i tetovažu potvrdio je drugi album Ride the Lightning (1984), sve sa juvelirskim egzibicijama tipa Creeping Death i omotom čijem munjolikom

vića i profesorice stondirane od Miroslava Krležu.

Još malo o omotima: Load eksperiment iz 1995. ponudio nam je akvarel sperme i krvi, dok je njegova duhovno - intro-

spektivna nadgradnja ReLoad iz 1997. svoj estetski ugođaj obezbedila arhetipskom sintezom krvi i urina. Mnogo snova i šminkeraja, studijskog peglanja i art-roka, sa pomalo bizarnim kantri izletima, stvorilo je nove kontroverze. Istina intrigantne, ali mnogo manje distorzične, bučne i sirove, kao na

strim baladama Unforgiven i Nothing Else Matters. Pomalo pokajnički St. Anger je sasvim dovoljan dokaz jednog impresivnog „križnog puta“, ali i po slobodnoj proceni validan epitaf basisti Klifu Bartonu čija je smrt 1986. u prevrtanju autobusa dok je bend bio u Švedskoj podvukla crtu između „dve faze“, kako to fanovi vole da naglase.

Da li ste u vreme Motorhead albuma Killed by Death i Iron Fist očekivali da će bastard guru Lemi (Kilminster) ikada svi-rati u londonskoj Kraljevskoj operi? To se dogodilo februara 2004. godine. Samim tim i „barokna faza“ Metallice u kojoj je ona načinila i „protivprirodni

sa simfonijskim orkestrom iz San Franciska paze i maze ništa neznije od Nil Jangovog Red Rocks Live DVD zapisa snimljenog u Red Rocks amfiteatru u Koloradu, ne pomišljajući nijednog trenutka da mešaju babe i žabe.

Ne znam ko mi se više smučio: Fanovi Star Warsa koji nervira Džar Džar Binks i koji kukaju da je Džordž Lukas s novom trilogijom prešao na „tamnu stranu sile“, ili fanovi Metallice koji i dalje govore o neka-kvoj „prodaji“. Takvi su čak popljuvali i Death Magnetic (2008), album sasvim na mestu, sa mega hitom The Day That Never Comes i odličnim „si - en - enovskim“ spotom.